

ПРИЛОЖЕНИЕ 1. ИНСТИТУЦИОНАЛНА СТРУКТУРА И ПОЛИТИКИ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА НЕДЕКЛАРИРАНАТА РАБОТА В РУМЪНИЯ, ГЪРЦИЯ И ЧЕХИЯ

РУМЪНИЯ

Основната институция, отговорна за разкриването и регулирането на недекларираната работа, е румънската Инспекция по труда (Inspecția Muncii, IM). Инспекцията по труда е специализирана правителствена агенция, основана през 1999 г. към Министерството на труда, семейството и равните възможности (Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Șanse, MMFES), която разполага с 41 териториални офиса. В компетенциите на друга институция – Финансовата полиция (Garda Financiară, GF) и на финансовите контролори, попада практиката част от приходите да не се декларират. Финансовата полиция е контролна агенция към Министерството на финансите (Ministerul Finanțelor, MF), отговорна за предотвратяване и разследване на данъчни измами, включително и на измамите с произход от недекларирана работа. Социалните партньори като Социалния фонд на строителите (Casa Socială a Constructorilor, CSC, неправителствена организация, създадена през 1998 г.) също са активни в борбата за намаляване на недекларираната заетост. По инициатива на фонда румънската Асоциация на работодателите в строителния сектор и професионалните съюзи подписват на 27.12.2006 г. Социално споразумение за строителния сектор 2007 – 2009 г. (Acordul Social Sectorial pentru Construcții 2007 – 2009), което оценява недекларираната работа в сектора на 1/3 от работната сила и предлага мерки срещу проблема. Фондът предоставя социална подкрепа за легално заетите през зимния период, когато дейността в строителството намалява. През 2006 г. към него е създадена Постоянна комисия за контрол на недекларираната заетост в сътрудничество с Министерството на финансите и Инспекцията по труда. Комисията провежда разяснителна кампания за отрицателните последици от недекларираната работа. През своето 12-годишно съществуване Социалният фонд на строителите се е превърнал в единствения частен оператор за социална защита за строителния сектор в Румъния.

Политиките за противодействие на недекларираната заетост в Румъния включват проверки на място от румънската Инспекция по труда в рискови сектори като строителство, текстил, услуги, промишленост, храни, дърводелство, търговия, сигурност, хазарт, дейности в курортите. През 2009 г. инспекторатите са извършили общо 101 407 проверки и са санкционирали 57 238 работодатели. В областта на недекларираната заетост са извършени 81 241 проверки (80 % от всички проверки през 2009 г.). При 8500 работодатели е установено използване на недеклариран труд на 17 464 лица. Инспекцията по труда е разработила и информационни кампании, насочени към иконо-

мическите сектори, в които е разпространена недеклаираната заетост. Като мярка за справяне с недеклаираната работа румънското правителство намали социалните осигуровки през 2003 и 2004 г. с общо 8 процентни пункта в сравнение с равнищата от 2002 г. Новият кодекс на труда от 2003 г. признава и регулира временните трудови договори и се въвежда концепцията за временна заетост. Това намалява обхвата на използване на гражданските договори (важен инструмент за недеклаирана заетост в Румъния) само до предвидените случаи в *Гражданския кодекс*.

Източници: Инспекция по труда, <http://www.inspectmun.ro/>; Eurofound, <http://www.eurofound.europa.eu/>; Социален фонд на строителите, <http://www.casoc.ro/>

ГЪРЦИЯ

Организацията за заетостта и работната сила (ОАЕД) е основната публична институция, отговорна за политиката по заетостта в Гърция. Организацията е реструктурирана основно през 2001 г. с цел да отговори на новите предизвикателства, описани в Европейската стратегия по заетостта, включително проблема с недеклаираната работа. Корпусът на инспекторите по труда (SEPE) е създаден през декември 2000 г. към Министерството на труда и социалната сигурност. В неговите компетенции се включва мониторингът на нелегалната заетост. Корпусът има право на свободен достъп до помещенията на всички работни места в частния и публичния сектор, по всяко време на денонощието, дори без предварително уведомление. Той може временно да преустанови дейността на цялото или на част от предприятието или институцията, ако прецени, че безопасността и здравето на работещите са пряко изложени на риск. Инспекторите по труда са разделени в три направления: социални инспектори; технически инспектори и санитарни инспектори. Важна роля за противодействие на недеклаираната заетост играе Фондът за социално осигуряване (Ιδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ΙΚΑ), който следи за социалноосигурителния статус, включително на имигрантите. Според гръцкото законодателство от 2005 и 2006 г. картата за пребиваване на имигрант може да се подмени само след представяне на сертификат, издаден от Фонда за социално осигуряване. Сертификатът отразява чрез специални печати броя социалноосигурени дни на година, като необходимият брой печати варира в зависимост от професионалната категория на имигранта.

Политиките за противодействие на недеклаираната заетост включват: намаляване на данъците и социалните осигуровки през 2001 и 2003 г.; легализиране и стимулиране на временната заетост; регулиране на процеса и необходимите условия работещите на срочен трудов договор да преминат към постоянна заетост; мерки, прилагани от Министерството на вътрешните работи за регулиране и регистриране на статуса на имигрантите (чужденци и завръщащи се гръцки етнически мигранти) чрез улесняване на процедурите.

Източници: Eurofound, <http://www.eurofound.europa.eu/>; European Employment Observatory, Review: Autumn 2004, http://www.econbiz.de/archiv1/2008/51903_european_unemployment_observatory.pdf

ЧЕХИЯ

В Чехия роля за противодействие на недеklarираната работа имат няколко институции. Министерството на труда и социалната дейност (Ministerstvo práce a sociálních věcí České Republiky, MPSV ČR) е отговорно за всички въпроси, свързани с трудовия пазар и социалните осигуровки. Държавният офис по трудова инспекция (Státní úřad inspekce práce, SÚIP) следи и контролира нелегалната заетост на местните жители под ръководството на Министерството на труда и социалната дейност от 2005 г. насам. В рамките на Междуведомствения орган за борба с незаконната заетост на чуждестранни работници, създаден през 2000 г., са обединени представители на правителството, социалните партньори, частни и изследователски институции, които работят върху проблема с незаконния труд на чужденците. Институцията извършва мониторинг и изготвя препоръки за законодателни промени, координира съвместни операции на различни държавни органи и предлага превантивни мерки. В Чехия традиционно проблемът с незаконното наемане на чуждестранни работници получава по-голямо внимание от незаконната заетост на местните граждани. Чужденците често участват в сивата икономика. Министерството на вътрешните работи на Чехия (Ministerstvo vnitra České republiky, MV ČR), Министерството на труда и социалната дейност чрез своите бюра по труда и Миграционната служба към Чешката полиция (Služba cizinecké policie) контролират статуса на чужденците на чешкия трудов пазар, включително чрез проверки на място, извършвани от бюрата по труда. Координацията между тези институции обаче невинаги е ефективна.

Първите политически мерки срещу незаконното наемане на работа са предприети в началото на този век. *Законът за заетостта* от 2004 г. дава определение за незаконен труд и укрепва механизмите за контрол в тази област. Законът въвежда санкции за нарушителите. Превръщането на незаконния труд в легална заетост е една от целите на чешкия Национален план за действие по заетостта за 2004 – 2006 г. Изградена е и Система за подпомагане на достъпа до легална заетост на украинските граждани в Чехия. Въпреки това разкриването на случаи на незаконен или недеklarиран труд и прилагането на закона все още са трудно осъществими на практика. Според настоящото трудово законодателство частичната заетост е разрешена. Тоест жителите на Чехия имат право на допълнителен доход, дори когато получават помощи като безработни, стига той да не надвишава половината от минималната работна заплата и да не отнема повече от 20 часа на седмица. Счита се, че този метод е подходящ за запазване на трудовите навици, за намаляване на нелегалната и нерегистрираната заетост и че има положителен ефект върху данъчните приходи. Съществуват финансови санкции за недеklarирания труд, който в Чехия има статус на незаконен. Санкциите се заплащат както от работника, така и от работодателя. Бюрата по труда също изключват от листите си работещите без трудов договор и обратното им включване в списъка като търсещи работа може да стане само след шестмесечен период и намаляване на помощите им като безработни.

Източници: Eurofound, <http://www.eurofound.europa.eu/>; Чешки държавен офис за трудова инспекция, <http://www.suip.cz/default/drvisapi.dll?Mlval=/www/index.html>; Министерство на вътрешните работи на Чехия, <http://www.mvcr.cz/>; Министерство на труда и социалната дейност на Чехия, <http://www.mpsv.cz/en/>; Проект за легална миграция, <http://www.imigracecz.org/?lang=en&article=home>